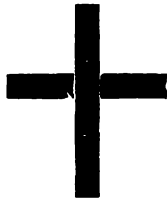

ТРИЗНІВНИК - REVUE HEBDOMADAIRE - **TRIDENT**
UKRAINIENNE

Число 41 (545) Рік вид. XII. 29 листопада 1936 р. Ціна 1 фр. 50. Prix 1 fr. 50

В неділю, 29 листопада с. р., з приводу 15-ої річниці
героїчної смерті

3 5 9

старшин і козаків Армії УНР, розстріляних москов-
ськими більшовиками під Базаром,

в Українській Православній Церкві в Парижі після
служби Божої відправлено буде урочисту панахиду
за спокій душ мучеників за волю й незалежність

України .

Панахиду влаштовує Управа б. Вояків Армії УНР у
Франції і запрошує на неї все українське грома-
дянство одати пошану пам'яті полеглих.

Париж, неділя, 29 листопаду 1936 року.

Всього кілька тижнів тому згадували ми про визначну подію встановлення спільного німецько-італійського фронту в боротьбі з комунізмом.

Ми вітали цей факт європейського значіння, як важливий елемент в ряді заходів, які провадяться тепер в життя тими чинниками, що зрозуміли всю небезпеку, яку несе світові й цивілізації московська комуністична влада, що скрізь працює над запровадженням комуністичних ідей при допомозі своєї, створеною нею філії — Комінтерну.

Увесь час, завжди звертали ми увагу на комуністичну небезпеку і підривну роботу Москви по всіх державах. Ми завжди остерігали перед комуністичною загрозою і не переставали кликати не тільки до боротьби з нею, як такою, а й до знищення самого її першоджерела.

І тому ми з особливою приємністю вітаємо тепер значне поширення того антикомуністичного фронту, який започаткувала Німеччина з Італією. Цими днями стало відомо тако-ж і про підписання німецько-японського договору, зкерованого так само на боротьбу з комунізмом і Комінтерном.

З підписанням цього договору антикомуністичний фронт приймає світові масштаби. До двох великих держав Європи приєднується найбільша потуга азійського Сходу. Як клешнями, охоплюється царство совітської Москви з двох кінців.

Але не лише ці держави належать до того фронту боротьби з комунізмом, тоб-то, властиво, — до протимосковського блоку. Самим станом річей належить до нього тако-ж національна Іспанія, що в горожанській війні зараз оружно бореться як-раз із совітською Москвою, яка противникам національної Іспанії постачає не тільки зброю, а й людську силу.

Своє приступлення до того широкого фронту задекларували вже й де-які південно-американські держави. Без сумніву, приєднуються до нього ще й інші держави європейські.

Вітаючи це явище, що виникло із правдивого зрозуміння суті комунізму і московської совітської влади, мусимо зазначити, що той міжнародній протикомуністичний фронт, який тепер повстав

між націями, що де-які з них оддалені од совітської Росії тисячами кілометрів і навіть океаном, — не являється першим фронтом того порядку. Можна навіть говорити не про повстання нового фронту, а про поширення старого, який існує од самого початку зародження московської совітської влади.

Маємо тут на увазі Україну, Кавказ, Туркестан і т. д. — всі ті народи, що не лише давніше боролися з московським комунізмом, але які стали вже його жертвою, — як: зараз черговою жертвою совітської Москви намічено Іспанію, — які в тій боротьбі впасти їй загубили на користь совітської Москви свою незалежність.

Ці народи, — що заховали на щастя, свої легальні уряди, які їх і далі ре презентують і які й далі ведуть визвольну боротьбу, — ці народи та їх уряди тако-ж стоять, як і стояли, попліч в одному спільному, протикомуністичному, антимосковському фронті.

І коли говоримо тепер про антикомуністичний фронт, то він у дійсності є значно ширшим, як фронт Німеччини, Японії, Італії, Іспанії та інших держав. Він простягається далі і загортає до себе — Україну, народи Кавказу: Грузію, Азербейджан, Арменію, горців Північного Кавказу, Дон, Туркестан і т. д. — чисельністю до половини населення всього совітського союзу. Цей другий фронт, існування якого врятувало вже Європу од комуністичної заглади під час оружно́ї боротьби з Москвою за минулої революції, і існування якого й тепер, властиво, затримує похід московського большевизму на Захід, — цей фронт являється правдивим ключем позицій того широкого антикомуністичного фронту, до створення якого зпричинилися тепер великі держави.

Успішна боротьба з комунізмом у світі неможлива без успішно закінченого бою на тих позиціях, що являються ключем фронту. І головною передумовою успіху в боротьбі з комунізмом тих держав, про антикомуністичні договори яких між собою ми тільки що згадували, безперечно мусить являтися успішне закінчення боротьби того протисовітського фронту, що створився давніше в активній боротьбі з московським комунізмом, в тій боротьбі, що точиться вже не лише за свободу народу українського, наро-

дів кавказьких і т. д., але й за саме їх існування, в боротьбі не на життя, а на смерть.

При всякій боротьбі проти комунізму перед усім треба пам'ятати про джерела сили його. При всякій боротьбі з комунізмом треба пам'ятати тако-ж ще про одну річ — про сили, які ведуть з ним од початку його повстання непримиренну боротьбу: совітський союз і — народи й держави, підбиті та пригнічені ним; народи, що рвуться до свого визволення, що чекають визволення з-під совітського ярма так, як перед його примарою жахаються й об'єднуються народи й держави, що тепер творять новий фронт проти Комінтерну.

Повторимо тут те, що ми вже твердили стільки разів:

— Розподіл совітської Росії!

Тільки розкладення совітського союзу на його складові частини, тільки повне звільнення з-під московсько-комуністичної опіки всіх народів, що можуть самі порядкуватися, лише відродження незалежної Української Держави, держав кавказьких народів та інших, — лише все це може створити становище, що зможе привести до дійсних успіхів на протикомуністичному фронті взагалі.

МОСКОВСЬКА ІНТЕРВЕНЦІЯ В НАЦІОНАЛЬНИХ СПРАВАХ ЄВРОПИ

Методи московського втручання до боротьби між недержавними та панівними націями в різних державах Європи, властиво, однакові, і в межах найближчих сусідок ССРСР, Польщі та Румунії, і в межах положеної на західнім кінці Європи Іспанії. Ховаючись за визвольно-демократичними гаслами, московські агенти пролазять до передових лав борців за національну волю, розкладають їх демагогічними соціальними кличами, спрямовуючи малосвідомі елементи робітництва та селянства проти власної національної «буржуазії», провокують криваві сутички між національними масами, позбавленими національного проводу, і державними органами панівної нації, та впоюють переможеним в нерівній боротьбі, що єдиним порятунком для них є «велика держава совітів».

Останні успіхи національного іспанського війська та фактичне впровадження совітського ладу в Каталонії дають незвичайно добру нагоду придивитися ближче до московської інтервенції в

Іспанії в її класичнім вигляді, на вищій шаблі її розвитку. Це потрібне тим більше, що московська акція прямує в усіх європейських державах з мішаним під національним оглядом населенням до того, чого вона осягла тепер в Іспанії. Свої іспанські карти московська дипломатія відкрила лише недавно. Місяць тому «Известия» проголосили, що «каталонська буржуазія» зрадила свій нарід, що соціалісти, синдикалісти й анархисти занедбують національне питання, та що лише комуністична партія в стані розв'язати національне питання каталонців, галісійців та басків шляхом аграрної революції та інших комуністичних засобів.

Як-же добре відома ця демагогія нам та іншим поневоленим совітською Москвою націям!

Не підлягає найменшому сумніву, що національна боротьба в Іспанії є одним із головних елементів сучасної внутрішньої війни. Це доводить як перебіг кривавих подій в Іспанії на протязі трьох останніх років, так, між іншим, і та обставина, що Барселона і Більбао уперто бороняться. Не підлягає ніякому сумніву й провокаційна роля московської військової допомоги мадридському урядові. Сховавшись до міждержавного комітету неінтервенції в іспанській війні в Лондоні, московський уряд післав літаки, зброю, танки й совітські військові відділи до Мадриду вже тоді, коли доля його була вже очевидно рішена. Дуже характеристично, що провід совітськими збройними силами в Мадриді було доручено тому самому Гореву, який в часі окупації Рурцині французьким військом організував повстання німецьких робітників проти нього, щоб допровадити до продовження франко-німецької війни. Арештованого за це Горева німецький уряд виміняв пізніше за трьох німецьких громадян, ув'язнених в ССРСР.

Як довго каталонці та баски будуть ще терпіти московських провокаторів, будемо бачити. А тим часом московський уряд використовує поразку своїх «союзників» в Іспанії, щоб лякати своїх прихильників в інших державах Європи примарою «фашизму». Іспанські методи своєї діяльності переносять московські агенти до Бельгії, Чехословаччини, Польщі, Румунії і т. д. Всюди засновано «народні фронти» для поборювання рухів недержавних націй, як і державних. «Известия» оголосили «форейторами Гітлера» і Доріо, і Дегреля, і Гайшляйна, як вони проголосували колись «петлюрівців» — «німецькими й польськими агентами», аж поки не дістали страху перед самим словом «петлюрівство» і перестали уживати його.

Але поруч із московськими планами на терені національної боротьби в Європі треба зазначити, що мілітарні поразки московського уряду в Іспанії та політичні поразки у Франції та Англії примушують його тим часом одійти на «приготовані позиції», перенести головну операційну базу з далекого й небезпечного іспанського терену до східно-європейського терену в межах Польщі, ближчого до московського операційного осередку.

«Изв.» з 7. XI резигновано пишуть про «Гіні священного союзу й примару війни», стверджуючи з сумом, що англійські консерватисти, а зокрема Гарвін, «приймають цілий міжнародній програм Гітлера, усувають з шляху західного пакту умови ССРСР з Францією та ЧСР та оголошують за перешкоду Лігу Націй та систему колективної безпеки».

Кремль дбає очевидно про «колективну безпеку» Франції та Англії більше, ніж його просять. А тим часом варто зупинитися над тим, як втручається московський уряд хоч би до польсько-українських відносин у Польщі. «Правда» з 30. X. 36 подає справжній програм акції московських агентів між українським населенням у Польщі. Її дуже тішить, що «нормалізація українсько-польських відносин не дала досі бажаних результатів», вона наводить признание краківським «Часом» української «надубогости», обчислює, скільки українських шкіл було замкнено поляками протягом останніх п'яти років.

Московську дійсність «Правда» перепосить на Волинь та до Галичини: «Поруч із карними експедиціями на Волині поліція робила засідки на комуністів та революційних селян. при чому було забито до 40 чоловік... В Галичині те-ж саме робить головно українська воєнна організація при допомозі органів УНДО та безпосередній допомі польської поліції. В останніх тижнях випадки таких убивств були в Бродах, Верчанах, Маківці, Підліссі, Сколім, Корчині, Тухольці... Беручи участь у виборах до союму, УНДО зломилу виборчий страйк українського й польського народу. Прямуючи шляхом чорної зради, підтримувало «санацію», твердило, що наявність сильної польської армії є в інтересі українського народу, а навіть приєдналось до урядової кампанії збирання засобів на фонд національної оборони...»

Особливо обурена московська совітська газета на УНДО за урядження «антисовітських кампаній з приводу вигаданого голоду та нищення української інтелігенції на совітській Україні». «Банкротство УНДО» бачить «Правда» і в рості «революційного руху на Західній Україні» та заповідає розвиток у Польщі «народнього фронту».

На гарячкування «Правди» та подібні фантастичні писання іншої совітської преси про український національний рух по-за межами ССРСР можна булоб не звертати уваги, але заслуговує на увагу цілковита аналогічність московського програму та тактики і в Іспанії, і в Польщі, і в де-яких інших державах з національно-мішаним населенням. Провокаційна інтервенція московських агентів в українсько-польських відносинах, надуживання соціальних та господарських противенств для загострення національних конфліктів, перетворення легальної господарської та національно-політичної боротьби в криваві розрухи, цькування народніх мас проти власного національного проводу, намагання підпорядкувати ті маси большевицькому проводу та цілям московського імперіялізму, і нарешті кривавий терор, жертвами

якого впало в останнім часі не мало українців на українських землях під Польщею — тіж самі в Іспанії, як і в Польщі, ріжниця не якісна, а лише кількісна.

Українці знають Москву краще, ніж каталонці чи баски. І саме цей досвід дає українцям право й повинність розпочати в Європі акцію проти втручання Москви до відносин між державними та недержавними націями та до відносин між національними масами та їх національним проводом. Ця акція при належнім веденні моглаб скріпити і зв'язок між рухами недержавних націй в Європі та боротьбою поневолених націй СРСР за їх національно-політичну незалежність.

М. Данько

ЛІСТ ІЗ РУМУНІЇ

(Національно-Селянська партія в Румунії)

З численних політичних партій Румунії найповажнішими являються—партія націонал-лібералів, яка нині є урядовою, і партія національно-селянська, або, згідно з румунською термінологією, — націонал-цараністична партія.

Повстала націонал-цараністична партія 1926-го року, утворившись з об'єднання двох румунських партій: національної і цараністичної (селянської). Національна партія мала впливи на повопридані провінції Румунії: Ардял та Банат. На чолі її стояв заслужений румунський патріот Юлій Маніу, який ще з 1897-го року був душею румунського національного руху в Трансильванії, що була тоді складовою частиною Австро-Угорської монархії. На чолі селянської партії, впливи якої поширювалися на території старої Румунії, Бесарабії і в незначній мірі Буковини, стояв Іон Міхалаке, — селянин з походження і вчитель з фаху.

Об'єднання цих двох політичних партій було подією поважного політичного й морального значіння. Політичного — бо створювалася нова політична сила, що через два роки після об'єднання вже була покликана до керми державою. Морального — бо це було духовним скріпленням формального приєднання Трансильванії до Румунії.

На чолі об'єднаної націонал-цараністичної партії став Юлій Маніу, і коли 1928-го року цій партії було доручено кермування державою й формування уряду Румунії, то він-же став головою ради міністрів.

У владі ця партія пробула лише три роки. Першим актом націонал-цараністичного уряду було знесення цензури та стану облоги, під якими Румунія жила з часів закінчення великої війни. Зважаючи на те, що стан облоги давав широку можливість зловживання своїм становищем навіть таким незначним адміністраційним чинникам, як звичайний жандарм на селі, знесення стану облоги викликало загальне вдовolenня. Життя в державі під оглядом правним і моральним полегшало. Особливо ця зміна відчувалася на Буковині та в Бесарабії. Серед українців у тих провінціях оживилося культурне життя: почали оживати й організуватися «Просвіти» й драматичні гуртки, що уряджували вистави по селах, в цей спосіб відривали людей від корчми, а почасти й з під большевських впливів. А треба сказати, що агенти большевиків у ті роки особливо інтенсивно працювали на Буковині та в Бесарабії.

Ця-ж партія провела 1929-го року дійсно вільні вибори до законодавчих установ Румунії, які в тутешній виборчій практиці творять щасливий виняток.

Не зважаючи на такий початок, що заповідав рішучу зміну методів порадкування життям у державі, націонал-цараністична партія в такому важливому питанні, як меншостева політика, не зуміла піднестися вище тих зразків, які давала практика всіх попередніх урядів.

Українці замість шкіл із українською викладавою мовою, отримали розпорядок міністерства освіти лише про заведення в школах 6-ти годин тяжкого для навчання українською мовою науки релігії та самої української мови, як предмету навчання. Тим часом навчання цих предметів мало бути запроваджено лише в тих школах, в яких батьки дітей виявлять на те своє бажання. Реалізація цих бажань була обставлена такими формальностями, які самий розпорядок робили жестом без реального змісту. Не приносячи користи українцям, цей розпорядок міністерства освіти був, без сумніву, шкідливим і для Румунської держави, бо витворював настрої розчарування й невдоволення. А ці настрої так зручно вміють використати її свого часу енергійно використовували більшовики. Помилки в меншостевій політиці для такої держави, як Румунія, що має до 30 відс. не румунського населення, а до того ще й таке небезпечне сусідство, як совітський союз, можуть бути для неї фатальні.

* * *

Націонал-цараністична партія в неділю 18-го жовтня с. р. урочисто святкувала десяту річницю свого існування, як єдиного політичного тіла.

Для відзначення 10-ої річниці злиття національної партії з цараністичною, до Букарешту прибули спеціальні делегації від її 72-х повітових організацій; урочистість відбулася на «Румунських Аренях» в парку Кароля. Головував на ній перший голова націонал-цараністичної партії п. Юлій Маніу. Нині головою цієї партії є Іон Міхалаке. З промовами на урочистості виступали: генеральний секретарь партії, бувший міністр Віржіль Маджару, бувший міністр Пантелімон Халіпа, що говорив іменем Бесарабії, бувший міністр Теофіл Савчук-Савяну, що говорив іменем Буковини, бувший міністр М. Попович, пані Елла Негруці, яка промовляла від імені жіночої секції націонал-цараністичної партії, п. Жерат, що виступав, як делегат селянської молоді з Польщі, бувший міністр д-р Н. Луцу і нарешті голова партії, бувший міністр Іон Міхалаке та голова ювілейної урочистости, бувший прем'єр-міністр Юлій Маніу.

Програмовою промовою, що накреслювала політичні шляхи націонал-цараністичної партії, була промова її голови, п. Іона Міхалаке.

Промова п. Юлія Маніу, яку він почав партійним привітанням, переривалася частими гучними оплесками, що свідчили про великий авторитет і велику популярність цього видатного політичного діяча Румунії. Він, між іншим, заявив: «Ми вимагаємо з усією рішучістю, бо зпасмо, що громадська опінія всієї країни є з нами, щоб ліберальний уряд був негайно усунений та щоб король без дальшого проволікання закликав до влади націонал-цараністичну партію, доручивши провід в уряді нашому улюбленному шефові панові Міхалаке».

Домагається отже ця партія влади в Румунії. І тут би слід було пригадати, що в справі можливого пактування з комуністами, в справі можливого творення «народного фронту» для боротьби з «фашизмом» націонал-цараністична партія Румунії уявляє з себе певну небезпеку.

Можливості цієї небезпеки особливо виразно було підкреслено виступами одного з чільних діячів партії, а саме бувшого міністра д-ра Н. Луцу, під час його недавнього побуту в Парижі, на комуністичних вічах, і не в якості опонента.

Після того, на останньому ювілейному партійному вічу в Букарешті, д-р Н. Луцу казав, правда, що називати його «більшовиком» означає підтримувати ворожі вигадки. Маючи на увазі, очевидно, свої паризькі виступи, він охарактеризував себе «людиною куражу».

Погодимося з доктором Н. Луцу. Але приклад Іспанії, який у всіх на очах, наочно говорить про те, яку небезпеку для спокою й добра країни уявляє такий «кураж», що приводить до творення «народного фронту» і пактування з комуністами, особливо приймаючи на увагу, що ідею «народних фронтів» подав останній з'їзд III-го Інтернаціоналу в Москві.

Представники лівих іспанських угруповань, тако-ж не були комуністами, але йдучи на пактування з ними і творячи свій народний фронт, очевидно керувалися тим самим «куражем», яким пишається нині один із провідників націонал-цараністичної партії в Румунії.

Це один не менше показний приклад дає всім Франція, в якій діється те-ж саме, що діялося на початках після створення «народного фронту» в Іспанії. Діючи по вказівках із Москви, комуністична частина і французького народнього фронту робить все, щоб у внутрішній політиці викликати як найбільший розгاردіш та заворення, а в зовнішній — зпровакувати збройний конфлікт в Європі. Те, що ця робота робиться під плащиком нацифістичної словесности, не міняє сути справи.

Голосний виступ бельгійського короля Леопольда, який, як це підкреслює бельгійська преса, викликано було тою небезпекою, що її Бельгія вбачає в існуванні та поглибленні московсько-французького порозуміння чи навіть союзу, говорить про те, що відповідальні державні чинники, які знають значно більше, ніж часом навіть визначні політики, належно оцінюють ту «пацифістичну» словесність московських большевиків.

Не має найменшого сумніву, що одною з причин, які перешкоджали і мабуть перешкоджатимуть ще і в майбутньому перейти керму державної влади в Румунії націонал-цараністичній партії — як раз і є відсутність гарантій у тому, що вона, борючись із «фашизмом» (тако-ж гасло, викинуте III-м Інтернаціоналом із Москви), не візьме собі в союзники для цієї боротьби московську комуністичну філію в Румунії.

Хоч націонал-цараністична партія Румунії декларує себе засадничим ворогом екстремізмів, як правого так і лівого, тим часом, віддаючи очевидячки, «данину вимогам часу», голова націонал-цараністичної партії п. І. Міхалаке сказав, що одним із постулатів цієї партії є засада — «Румунія для румунів».

І це гасло тако-ж не говорить на користь тієї партії, бо воно зразу-ж ділить громадин у державі на дві категорії та яке властиво перекреслює багато інших гасел націонал-цараністичної партії, що мали б її піби відірвати од правих та лівих екстремістів.

Дмитро Геродот

3 МІЖНАРОДНЬОГО ЖИТТЯ

— Антикомуністичний блок та Світи.

Антикомуністична італо-германська вісь, що про неї говорилося на цьому місці минулого разу, зачинає рухатися, а колеса її — крутитися.

Перша ознака була в тому, що ця вісь чи, інакше сказавши, цей блок став поширюватися. В Середній Європі до нього зразу-ж наявно пристали Австрія та Угорщина. Держави — не великі й піби-то малозначні, але в цьому випадку вони важать багато, бо зв'язують Германію з Італією територіяльно, утворюючи разом з ними неісхисну смугу од Балтики до Середземного моря. Крім того, їх центральна позиція серед подунайських країн забезпечує новому блоку командне становище в цілій Середній Європі, — навіть і тоді, коли б інші дунайські держави-сусіди до того блоку не пристали. Сусідок цих три й звуться вони Малою Антантою. Яку ця Антанта веде політику в ближчому вже майбутньому — поки що точно не знати. Але вже й на сьогодні видно, що члени її до певної міри дезорієнтовані. Одрізані від своєї багаторічної, ще вчора, так мо-

вити, всемогутньої союзниці Франції, знеохочені останніми невдачами її закордонної політики, вони вже тепер, як здається, шукать якогось іншого притулку. Так, Румунія, що за недавніх часів Титулеска, наподобляючи Чехословаччину, розхолодила була свої союзні взаємини з Польщею й ретельно лагодила натомість союзу згоду з совітами, зараз повертає на стару свою путь, висилаючи до Варшави з приятельською візитом свого нового міністра закордонних справ Антонеска. Югославія, яка, що правда, ніколи з совітами не кокетувала, але цупко трималася Франції, — бо боялася Італії, — тепер неначеб-то зовсім готова до негайної й повної згоди з нею. Сдіна Чехословаччина стоїть на своїй попередній позиції, бо проголосила, що в своїй політиці йтиме за політикою Франції, але додас до того — та Англії.

Французькі гегемонійні зв'язки в цій частині Європи стоять неначеб-то на порозі дислокації, а впливи совітів, ще так недавно тут дуже сильні, впали майже до нулевого рівня. На їх місце вступають, з одного боку, впливи германо-італійські, а з другого, — англійські, зособливо по лінії Варшава-Білград-Царьгород. про що свідчить як ваканційна подорож англійського короля, так і недавні англо-польські пересправи в Лондоні. До речі сказати, по цій лінії англійська дипломатія за останній час взагалі виявляє досить поважну активність. На Балканах це можна поставити на рахунок нескінченного ще конфлікту з Італією та наближеного з нею погодження. Але з Середньою Європою справа начеб-то складніша, бо якогось прямого об'єкту тої активності поки-що не видно. Преса, що правда, дає різні пояснення, включно до того, що Англія начеб-то хоче тут заступити місце Франції, запропонувавши свій план розумної ревізії встановленого мировими договорами місцевого status quo, але це все згоди, з приводу яких передчасно було б дискутувати.

Другою ознакою живого руху антикомуністичного блоку в Європі став виступ Італії та Германії, зв'язаний з іспанськими подіями. Берлін та Рим, не дожидаючися того, щоб війська ген. Франка остаточно заволоділи Мадридом, офіційно визнали його владу законною владою цілої Іспанії й встановили при ньому своїх дипломатичних представників. Тим їх блок зразу-ж поширився на Іспанію, Португалію та кілька південно-американських республік, що так само вже визнала владу ген. Франка. Це визнання де-хто в європейській opinio pubblica і такім, що немає прецедентів. Це не точно. Прецеденти є і в далекому, і в ближньому минулому. Щоб не згадувати про Грузію та Україну, вважасмо хоч би на те, що за великої війни визнана була Антантою де jure чехословацька влада, хоч на території Чехії та Словаччини навіть і повстання не було, а були лише чехословацькі легії в антантських арміях. Це був великий моральний удар по старій Австро-Угорщині. Акт же італо-германський так само являється ударом, але не по кому іншому, як по совітах.

У пресі дають цьому таке пояснення. Совіти, тоб-то московські дипломати та Комінтерн, зв'язали з Іспанією великі надії. На початках, допомагаючи владі іспанського народного фронту, вони сподівалися, що після перемоги їм пощастить перетворити Іспанію в Іберійський союз совітських соціалістичних республік, що буде зв'язаний з Москвою тісним політичним та ідеологічним союзом, і стане неначе західньою часткою східного СССР. Утворилася б комуністична лінія через цілу Європу, бо опорними пунктами для неї на континенті служили б союзи з СССР Прага та Париж. Північ Європи в такий спосіб була б одрізана от півдня, яка-будь можливість антикомуністичних блоків виключена, Москва б стала гарантом європейського замирення та європейської цивілізації. Коли з перемогами ген. Франка стало ясно, що ці великі надії западають, совіти спинилися на менших. Нехай, мовляв, ген. Франко бере собі Мадрид, ми з іспанським народним фронтом зробимо своїм опорним пунктом Барселону. В Барселоні буде проголошено самостійну Каталанську совітську республіку, зв'язану союзом з СССР. І звідтам за московською військовою та іншою допомогою відтворено таки буде з часом Іберійський СССР і всі надії, з тим зв'язані. План, як

ми, українці, бачимо, — не новий, бо дуже він подібний до того, як там, у нас, що-правда, не червоні, а білі москвини, за часів гетьманату, хотіли були затвердитися у самостійній Україні і відтворювати звідтам Російську імперію. Італо-германське визнання влади ген. Франка перетягло тонкі нитки того плану. Що там буде з нещасною Каталонією, — не знати, але тепер годі вже буде Москві з якоїсь частини Іспанії утворювати совітську союзню республіку, бо з-за того довелось б їй мабуть таки розпочати справжню війну з Германією, з Італією та з тими, що з ними йдуть в антикомуністичних шерегах. А проте — хто його знає. Може Москва як раз того хоче й до того веде. Бо-ж мабуть її останній в часі шанс чогось добитися та до світової революції достатися — зачати війну ще тепер, коли залишаються в чинності, принаймні формальній, її союзи в Європі. Завтра й того шансу вони можуть уже бути позбавлені. Не дурно-ж російська емігрантська преса, — навіть і та, що ставиться до большевицького режиму більше-менше сприятливо, як, наприклад, паризькі «Постльдіня Новости», зве совітську політику б о ж е в і д ъ л ь н о ю .

Третьою ознакою живої сили антикомуністичного блоку являється те, що перекинувся вже він з Європи і до інших суходолів. Вище було згадано південно-американські республіки. Це має своє значіння, бо московська пропаганда працює там інтенсивно й планово, але політична вага тих республік у світовому обігу не велика.

Неконечно більшу ціну має той факт, що до комуністичного блоку пристала наймогутніша азійська держава, а саме Японія. Чутки про це до краю схвилювали совітські кола московські, і совітський полпред у Токіо ходив навіть довідуватися про це в японського міністра закордонних справ. Як подають у пресі, полпред спитав у міністра, чи правда, що Японія склала союз з Германією проти совітів. Міністр в одповіді своїй рішуче це спростував, але зробив те в такий спосіб, що полпредові мусіло стати зле.

Він мав сказати так: — Ні, Японія не склала такого союзу. Японія взагалі нічого не має проти ССРСР і не бореться з ним. Вона веде пересправи про боротьбу лише з комунізмом та з комуністами, і з тим буде боротися.

Тісно і зле стало совітам не лише в Європі, але і в Азії.

Observer

Д Е К Л А Р А Ц І Я

УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В СПРАВІ ПРОЄКТУ НОВОЇ КОНСТИТУЦІЇ ССРСР

На 25 листопаду цього року в Москві скликається всесоюзний з'їзд совітів, що має підтвердити проєкт нової конституції ССРСР, ухвалений президіумом ЦВК ССРСР у червні.

З приводу цієї зміни конституції ССРСР підписані представники українських політичних партій, не визнаючи взагалі за якими будь органами ССРСР права законодавствувати за Україну, для якої влада ССРСР є влада чужої насильницької окупації, вважають однак своїм обов'язком заявити наступне:

1) Відтворюючи свою державну історичну традицію та здійснюючи своє право на самоозначення, український народ в час революції 1917р. відновив свою власну самостійну державу у формі Української Народньої Республіки, яку перший український революційний парламент—Українська Центральна Рада—прокла-

мувала 22 січня року 1918. Обраний-же українським народом Трудовий Конгрес підтвердив це рішення 22 січня року 1919, одночасово з тим проголосивши злуку всіх українських земель в одну державу.

2) До складу совітської Росії Україну заведено було пізніше, і то в спосіб збройного насильства російською червоною армією, яка після впертої боротьби окупувала Україну, знищила демократичну Українську Народню Республіку і запровадила безоглядну диктатуру російської комуністичної партії з її кривавим терором, господарською руїною, виголодженням населення України та пригнобленням культурного розвитку українського народу.

3) Український народ ніколи не зрікався свого права на державну самостійність, а при кожній можливості вільного прояву власної думки підкреслював і підкреслює незмінність своєї волі до відновлення самостійної держави.

4) Під впливом невпинного змагання українських народніх мас до повної державної незалежності, московський совітський уряд мусів р. 1923 визнати в конституції «союзу совітських соціалістичних республік» певні національні права для України. Але права ці так і залишилися на папері мертвою буквою. В своїй політиці загально-союзний уряд не додержав навіть тих засад, які оповіщено в конституції ССРСР, а обмежив права Української совітської соціалістичної республіки, збільшив централізацію і перевів повну інкорпацію України.

5) Проект нової конституції ССРСР є лише новою спробою російської комуністичної диктатури тісніше притягти петлю централізації і національно-політичного та господарського поневолення. Хоч за режиму диктатури конституційні закони взагалі не забезпечують прав громадян і народів, але цей проект, мимо того, і змістом своїм є значним кроком назад в порівнянні з конституцією р. 1923. Так, наприклад:

а) проект нової конституції значно розширює компетенцію загально-союзних органів, фактично передаючи до їх рук керування всіма справами союзних республік (п. 14);

б) відбирає у союзних республік право регулювання адміністративного розподілу їх територій (п. п. 22, 29); право визначення основних прав і обов'язків громадян (п. п. 118-133); підпорядковує суди союзних республік загально-союзній прокуратурі (п. п. 113, 117);

в) згідно з новим проектом, союзні республіки не мають прав на свою територію, бо ці права належать ССРСР (п. п. 6, 11) і не мають своїх громадян, бо є громадяне лише ССРСР (п. 21);

г) суверенитет союзних республік, про який згадує параграф 15 проекту, при величезній компетенції центральних органів ССРСР, визначеній проектом, є повною фікцією. Так само є фікцією право на вихід союзних республік із ССРСР, бо проект

означає за єдину батьківщину всіх громадян цієї ССРСР, зраду якому трактує за найтяжчий злочин (п. 133);

г) вселюднє виборче право, яке встановлює проєкт, при праві громадян вибрати лише кандидатів, виставлених комуністичною партією або тими організаціями, в яких комуністи складають керуюче ядро, ні в чому не може зпричинитися до поліпшення загального становища українського народу (п. п. 126, 141);

д) новий проєкт лишає непорушною систему централізації та необмеженої диктатури комуністичної партії, бо зосереджує ціле законодавство в руках «найвищої ради ССРСР» у Москві (п. п. 30-56), що складатиметься з комуністів та з людей, цілком залежних од комуністичної диктатури, і не допускає існування ніяких політичних організацій, окрім комуністичної партії (п. 126).;

е) безправність громадян ССРСР підсилюється ще й тим, що нова конституція, як і стара, не тільки не дає ніяких гарантій охорони праці робітників і селян перед самоволею й визиском з боку комуністичної диктатури, але й фіксує, як основний закон, те закріпачення селянства, що повстало внаслідок примусової колективізації сільського господарства, і зміцнює визиск робітництва совітським державним капіталізмом (п. п. 1, 5, 8, 11, 14); проголошуючи-ж «право на працю», нова конституція не визнає навіть права трудящих самостійно відстоювати свої економічні інтереси перед диктаторською державою, права на незалежні від компартії професійні організації, права на страйк і т. п.

З уваги на все сказане, підписані представники українських політичних партій протестують проти конституції ССРСР, як проти акту, що намагається ввести в «законні» норми насильницьке панування Росії над українським народом, і як проти спроби Москви без участі вільнообраних, незалежних представників України диктувати свою волю українському народові.

Констатуючи, що проєкт конституції є зкерований до дальшого поневолення України, ми проголошуємо, що український народ ніколи не примириться з будь-яким чуженациональним пануванням на Україні і не перестане боротися за відновлення своєї власної незалежної держави!

За Українську Радикально-Демократичну Партію:
Голова Закордонного Бюро Партії - **К. Мацієвич**
Секретарь **Ф. Слюсаренко**

За Українську Соціал-Демократичну Робітничу Партію:
І. Мазепа, П. Федеєнко

За Українську Партію Соціалістів-Револьюціонерів :
Н. Григорійв, М. Скидан

14. XI. 1936 р.

ХРОНІКА

З життя укр. еміграції

У Франції

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

По іменний список ч. 35 осіб, що зложили датки на Бібліотеку.

На лист ч. 750, виданий Укр. Громадів Шалеті: п. п. Безносюк — 5 фр., Охмак — 2, Татаруля — 2, Пастушенко — 2, Гутовський — 2, Денисюк — 1, Стоцький — 5, Ємець — 2, Шаповал — 2, Григораш — 2, Ковган — 2, Кислиця — 2, Вержбицький — 2, Колодій — 2, Пашин — 5, Савицький — 2, Давиденко — 1, та підпис нечиткий — 2. Від той-ж Укр. Громади на лист ч. 794: п. п. Вержбицький — 10 фр., Бацуца — 5, Татаруля — 5, Нетреба — 5, Донців — 5, Яременко — 6, Кирилюк — 5, Давиденко — 2, Шевченко — 2, Тимошенко — 5, Шкраб — 5, Доленко — 2, Свенціцький — 2, В. Ковган — 10, Козак — 5.10, Марущак — 2, А. Марущак — 2, О. Марущак — 2, Гутовський — 5, Грушецький — 5, Д. Бакум — 2, Левицький — 5, Троцький — 3, Пашин — 3, Маслюк — 5, Стоцький — 5, Щербина — 5, Шаповал — 5, Денисюк — 2, Живодар — 5, Юшкевич — 5, Ковпаненко — 5, Хол... — 5, підпис нечиткий — 5. Разом по двох листах — фр. 193.10.

Під час академії пам'яті С. Петлюри у Ванкувері датки зложили: п. п. І. Колодій, С. Климко, К. Лоховецький — по 1 дол.; П. Ширецький, Г. Кіт по—50 центів; А. Щербак, Е. Пелех, С. Сиянівський, Г. Климко, Гірний,

С. Семчук, К. Нирчук, І. Шевчук, Ю. Бойчук, родина І. Лоховецького, п. В., Ф. Богдан, І. Фосилей, П. Гарасимчук, Р. П., Г. С., Н. Москалик — по 25 центів; М. Щербак, п. Р. — по 20 центів; І. Мельник — 15 ц.; П. Шевчук, М. Тихий, І. Орудюк, п. М., п. Ол., п. Р., М. Климко, В. Жуковський — по 10 ц., та п. п. Володя, п. Г. і К. Молчанський — по 5 центів.

На підписний лист Укр. Громади в Шанхаю датки зложили: п. п. Левенець — 2 хін. дол., Соколов — 1, Рубин... — 1, Охрименко — 1, М. Квашенко — 5, О. Войтенко — 1, О. Мельник — 10, О. Юрась — 1, К. Онат... — 2, Панікар — 1, Архип Денис... — 1, С. Федоренко — 1, Марія Боссельман — 1, А. Гриневич 1. Разом 29 х. дол. або 128 фр.

— В Українській Православній Церкві в Парижі 15 листопаду с. р. після служби Божої відправлено було п.-о. прот. І. Бриндзаном панахиду за спокій душі визначної грузинки. Панахиду цю влаштували грузини і присутнею на ній була майже вся грузинська колонія в Парижі, що заповнила по береги Українську Церкву.

З приємністю відмічаємо, що Українська Православна Церква в Парижі стає елементом сполучки між Україною й іншими народами, що разом з нами борються за національне визволення з-під московської неволі.

Під час цієї панахиди прекрасно співав український хор, а українська служба п.-о. прот. І. Бридзана була особливо урочистою.

У Польщі

— Академія в честь І. Франка у Варшаві. Союз Українок Емігранток улаштував у Варшаві 15 листопаду с. р. скармну академію в честь І. Франка з нагоди двадцятиліття його смерті.

Академія відбулася в салі Східного Інституту. Програма академії складався з доповіді п. К. Чайківської про Франка, як поета, вченого й публіциста, декламації «Прологу» до «Мойсея» — п. Поповичевої, та співу Українського Національного Хору ім. М. Лисенка під диригуванням п. Сопогуба.

Хоч скромна й невибаглива була ця академія, але залишила по собі добре враження. Хор співав понинішнього.

Д.

В Румунії

— Бібліотека Української Громади в Букарешті. Згідно з постановою загальних зборів Громади Українців-Емігрантів у Букарешті, бібліотеку Громади перенесено до помешкання Громадсько-Допомогового Комітету Української Еміграції в Румунії.

На придбання книжок та періодичних видань Громада за останні 8 років видала коло 30.000 лейв.

Крім книжок та періодичних видань, бібліотека Громади має тако-ж підручники заочних курсів українознавства у Подєбрадах в Чехословаччині.

Книжки видаються в неділю та в свята від 12-ї до 13-ї години.

Члени громади користаються бібліотекою безкоштовно, а сторонні платять 25 лейв у місяць, склавши тако-ж забезпечення за отримуваним для читання книжки в розмірі 200 лейв. Забезпечення, як і всюди, повертається абонентові, як що він перестас користуватися бібліотекою.

В бібліотеці мається і відділ книжок чужими мовами — румунською, німецькою, французькою та польською.

Збірка на пам'ятник Борисові Лазаревському

Дальша повертвта на пам'ятник пок. Борисові Лазаревському надійшла од пані отамаанової О. Петлюрової — 100 фр.

* * *

Думка Редакції «Тризуба» про впорядкування могли покійного письменника Бориса Лазаревського й представлення на ній пам'ятника стріла прихильний відгук українського громадянства. Відкрита Редакцією збірка на цю ціль дала вже 709 фр. 90 см., що склалися з окремих пожертв громадянства та збірки, яку особисто провів настоятель Української Православної Парафії у Франції протоієрей І. Бриндзан під час панахиди по покійному в 10-й день його смерті і яка дала 164 фр. 90 см.

За всі пожертви, складені до цього часу, Редакція «Тризуба» складає всім жертводавцям найсердечнішу подяку.

Пожертви приймаються далі.

— Іс о н і л Б у т к е в и ч , що перебуває у Франції, розшукує свого брата Феодосія Буткевича, народженого 1898 року в Ковелі, який року 1919 емігрував до Болгарії.

Про місце перебування п. Феодосія Буткевича проситься повідомити Редакцію «Тризуба».

НОВІ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

— За Не зале ж н і с т ь , бюлетень Головної Управи Українського Центрального Комітету в Польщі. Ч. 24-25, листопад-грудень 1936. Варшава.

— Церкв а і Нар і д , двотижневик, присвячений церковним і церковно-громадським справам. Ч. 22, 15 листопаду 1936. Крєм'янець.

